

مارکس و انگلس و مسأله ملی

مسأله ملی تاریخچه درازی در تئوری های مارکسیستی دارد. ما نقداً می توانیم در نوشته های مارکس و انگلس به تذکرات جالب و با نفوذی در زمینه مسأله ملی برخورد کنیم. لنین نیز برای تهیه تئوری کلاسیک خود در زمینه ملیت ها، اساس را همین نوشته ها قرار داد. برای مثال، مارکس به تجزیه و تحلیل مفصل در زمینه مسأله لهستان و ایرلند دست زد. این دو مسأله در قرن نوزدهم تمام توجه طبقه کارگر اروپا را به خود جلب کرده بود. جالب است که ببینیم که مارکس که به این مسأله بطور دیالکتیکی برخورد کرده بود، موضع خود را در هر دو مورد تغییر داد.

تفاوت بین یک دیدگاه دیالکتیکی انقلابی با طرز تفکر تخیلی را به طور چشم گیری در مناظره ای که در زمینه مسأله ملی بین مارکس و پرودون در بین الملل اول برگزار شد، می توان دید. پرودون که یک سوسیالیست و یک آنارشویست پیشروی فرانسوی بود، مسأله ملی را رد می کرد. در طول حیات جنبش، همیشه فرقه گرایانی وجود داشته اند که مبارزه طبقاتی را در چارچوبی تخیلی دیده اند. آن ها از واقعیات کنکرت حرکت نمی کنند، بلکه از تخیلات بی جان دنیای ذهنی خود شروع می کنند. به عقیده پرودونیست های «شورای عمومی» بین الملل اول، مبارزات لهستانی ها، ایتالیایی ها و ایرلندی ها برای رهایی ملی، مسأله ای بی اهمیت بود. تنها چیزی که لازم بود، یک انقلاب در فرانسه بود تا همه چیز را درست کند. به همین خاطر همه باید صبر می کردند. اما مردمی که تحت ستم هستند، نمی توانند صبر کنند و صبر هم نخواهند کرد. در سال ۱۸۶۶، در نامه ای که مارکس به انگلس نوشت، «باند پرودونیست» های پاریس را محکوم کرد، زیرا که «اعلام کرده بودند که وجود ملیت ها را عبث شمرده و به بیسمارک و گاریبالدی حمله کردند. تاکتیک های آن ها برای پلیمیک بر علیه شوونیسم مفید و قابل توضیح است. اما وقتی تمام آن هایی که

پرودون را قبول دارند (و این شامل دوستان خوب ما در اینجا، لافارگ و لونگه هم می شود)، فکر می کنند که تمام اروپا باید آرام و ساکت بنشینند و منتظر آقایان در فرانسه شوند تا فقر و جهل را از بین ببرند، آن وقت است که مسخره می شود.» (مارکس و انگلس، منتخب نامه ها، نامه ۷ ژوئن ۱۸۶۶).

در هر صورت، با وجود این که مارکس و انگلس در برابر پرودونیست ها به مسأله ملی اهمیت می دادند، اما در برابر مسأله طبقه کارگر، برای آن اهمیت کمتری قائل بودند، به عبارت دیگر، آن ها به مسأله ملی از دیدگاه و موضع طبقه کارگر و انقلاب سوسیالیستی نگاه می کردند.

آلن وودز

ترجمه: سارا قاضی

بازنویس: یاشار آذری

آدرس اینترنتی کتابخانه: <http://www.javaan.net/nashr.htm>

آدرس پستی: BM IWSN , London WC1N ۳XX, UK

ایمیل: yasharzarri@yahoo.com

مسئول نشر کارگری سوسیالیستی: یاشار آذری

تاریخ بازنویسی: ۱۳۸۳